

Անտանու մեծ է ինձ խորին շնորհակալութիւնս յայնչեւ այն արեւմտեան և արեւելեան, որոնք միշտ համարեցին եւ «Մանկավարժական Թերթին»։ Հաս ջառու եմ, որ մի քանի հանգամանքներ արգելք եղան ինձ շարունակելու մշակութիւնս ուսումնարանական հոգի վրա, բայց եւ այնպէս չեմ մնում առանց յայտնի, որ մի որ դարձեալ աշխատելու եմ գցել իմ լուծաւ ազգային գանձարանը։

Բակոր Տէր-Յովհաննիսեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Русск. Курьер» քաղցրում կարգում ենք նստեալ նստալիքը Ս. Պետերբուրգից։ Անում են որ կոմս Լորա Մէլիքով Նախագահական խորհուրդի քաղաքական խորհուրդին չի գնալ մարտի 1-ին զինախաղ, ի նկատի առնելով վտանգի մասին տարածված լուրերը։

«St. Petersburg Herald» քաղցրում կարգում ենք որ Թագաւոր կայսր Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ մարտի 3-ին պալատի մէջ ընդունելութեան ժամանակ ասեց։ «Ես ընդունում եմ զայն հաստատ վճարով աշխատել նստել իմ Հորը եւ աւագանի այն գործը, որ նա է սկսել։ Եթէ Աստուծո՛ւ հրամանով ինձ էլ նշանակվի նայն փնակը, ինչպէս նրան, այն ժամանակ ես յայտնեմ զայն նոյնքան հաւատարմ կը լինեք զէպի իմ Որդին, որքան հաւատարմ էիք զէպի իմ Հայրս։»

Հանգուցեալ Թագաւորի թագման հանգիստին, ինչպէս հաղորդում են Ս. Պետերբուրգի քաղցրները, զայս եւս Գերմանիայի թագաւորականը, Ռոյալտիայի իշխան Ալեքսանդր Լ. Ուէլսի իշխանը եւ Էդլբերգի թագաւորականը։

«НОВОЕ ВРЕМЯ» քաղցրը հաղորդում է որ մարտի 3-ին անշայտ անկէնց կացին Ս. Պետերբուրգի համալսարանի պատերի վրա տղան պրակտիկացի, որի մէջ յայտարարում էր Թագաւորի մահման մասին եւ սպառնալիքներ էին յայտնում այժմեան կայսրին։ Ուսանողները վրդովված այդ յանգամանակին, զիջեցին պատից այդ պրակտիկացիին եւ կտոր կտոր արին այդ թուղթը։

Մարտի 1-ի եղեւնադարձութեան ժամանակ վերաբերված են եղել 18 անձինք, որոնցից երկուսը արդէն մեռել են, արոնք են՝ մի կապալ, եւ մի անշայտ անձնաւորութիւն։ Վերաբերվածների թիւում կայ մի կին, մի երեխայ եւ մի ֆրանսիացի երաժշտութեան վարժապետ, որոնք փազորում անցնում էին Գնդապետ Գլորիցկիի նոյնպէս վերաբերված է։ Մի ոտակն կորցրել է աչքը եւ ծանր կերպով վերաբերված է։ Ուշոր

տոր ալիքների մէջ, Պատանին, չը դուրս գալով իր գարանից, շարունակում էր նստել նրանց։

Այդ միջոցին մատուռի մօտ արդէն սկսվում էին մրցութիւնները։ Բազմութիւնը հաւաքվել էր մի հարթ տափարակի վրա։ Դուրս էին բերել մեծ պարունի եւ Արշիլ թաւաղի որդու խոյրը։

—Յետ քաշվեցէք, յետ քաշվեցէք, ձայն էին տալիս բազմութեանը։

Բազմութիւնը յետ քաշվեցաւ եւ հարթ տափարակի վրա բազմեցաւ։ Դադարակն նման մի սեղ։ Նրա միջնամայրում կանգնեցել էին երկու խոյրը միմեանցից փաթը ինչ նուա։ Անուանականները չըջողապետ էին նրանց։ Բազմութիւնը նեւուրից նայում էր։ Խոյրի տաքերը զեռ կապված էին։ Նշաւանները բաց արին նրանց տաքերը, եւ երկու ախոյեանները խոյրն տեսնելով միմեանց, արեւակներն մի խուլ, որոտանայն մղորնչին։ Մեծ պարունը կանգնած էր իր խոյրի կողմում, իսկ Արշիլ թաւաղի որդին կանգնած էր իր խոյրի կողմում։ Նրանք, չը գտահանալով ծառաների նմանութեան վրա, սկսեցին իրանք կարգադրութիւններ անել։ Խոյրը անհանգիստ կերպով տատանվում էին, այս կողմ եւ այն կողմ էին յարձակվում, աշխատելով իրանց չըթթաները կտրել, որ պինդ բռնված էին ծառաների ձեռքում, բայց չէին կարողանում։ Այդ արգիւրդ աւելի զայրացրեց նրանց։

—Ես մօտ եմ բերում, Արշիլ, ձայն տուեց մեծ պարունը։

—Ես էլ մօտ կը բերեմ, պատասխանեց նա, — միայն կամայ-կամայ, չը թողնէք, որ յարձակում գործէ։

Խաբարանչիկը կողմից խոյրին սկսեցին կամայ-կամայ մօտ տանել, մինչեւ բոլորովին հասան միմեանց։ Երկու ախոյեանները նախ սկսեցին հոտանել միմեանց, յետոյ մեծ պարունի խոյրը անցաւ

վերաբերվածները այլ եւ այլ հիւանդանոցներում են պահուած։

Լուր տարածվեց որ պոլիցէյսմէսերը զեղապետ Գլորիցկիին արգէն վտանակել է ստացած վերքերից, բայց քաղցրները ներքում են այդ լուրը։ Նա փոքր առ փոքր լուսանում է։

Երազիները հաղորդում են, որ եղեւնադարձութեան որը Ս. Պետերբուրգի վտանակելի Ստորով քաղաքական փողոցներում տարածվեցան անշայտ ձեռքերով շիշիկառակիւն անթիւ պրակտիկաներ, որոնք վերաբերվում էին կատարված անցքին։

Ստացանք թիֆլիսական կայսր Առաքելեան Եղեւնադարձից նրա տարեկան վճարը յոգուա «Միացեալ ընկերութեան» 30 թուր, որ պարունում են տարի մարտի 3-ին նախքան է իր որդու ծննդեան յիշատակին։

Ստացանք Բաթումից, նստեալ անձինքներից 8 թուր, յոգուա Հայաստանի տախտակների կատանային քանակայ Տէր-Ստեփանեանց 1 թ., Ստեփան Դովլաթբեկեանց 3 թ., Տրդատ Նազարեանց 3 թ., Բովանեւ Ալեքեանց 1 թուր, Ընդամենը 8 թուր։

Ուսու քաղցրները հաղորդում են, որ տաղաբական օրէնքները վերաբնող յանձնաժողովը մշակել է տաղաբական նոր օրէնքների զիտուր սկզբունքները։ Այժմ յանձնաժողովի նախագահ նշանակված է կոմս Վալուեւը։

Երազիները հաղորդում են որ արտաքին գործերի մինիստրութիւնը պահանջել է ուսու դեպարտիւն Կ. Պետի մէջ եւ ուսու հիւպատոսներից Թերթիայում ճիշդ անցնելով իրենց ներկայացուցել Միջազգայն յայտնված ժամաւորի մասին, որպէս զի կատարութիւնը կարողանայ գրական միջոցների զինով փառք-Արշալոյս ուսու տանձները ժամաւորի անցնելուն առաջն առնելու համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆԱԳԱՎԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Երազիների մէջ կարգում ենք հետեւեալ անցնելութիւնները։ Հեռագիրը հաղորդեց, որ Ֆրանսիական կառավարութիւնը իր պաշտօնական քաղցրի մէջ մի հրաման է հրատարակել, որից երևում է, թէ Ֆրանսիական կառավարութիւնը մի փոխառութիւն է անում ահագին գումարի։ Ամենք

Արշիլ խոյրի գաւակի կողմը։ Վերջինը անգաւառութիւն համարելով այդ, խոյրն չուա եկաւ եւ իր եղջիւրով խնկեց նրա կողքը։ Այդ ոտակի կատաղեցրեց մեծ պարունի խոյրին, որ նայն կերպով պատասխանեց նրան։

—Այժմ յետ քաշեցէք, ձայն տուեց մեծ պարունը, ինքը բռնելով իր խոյրի չըթթանց եւ մի քանի քայլ նստացնելով։

Արշիլը նոյնպէս յետ տարաւ իր խոյրին։ Երկու ախոյեանները կանգնած էին միմեանց հանդէպ, ասան քայլ նստաւորութեան վրա։ Նրանք այն տարեան զայրացած էին, որ այժմ կարելի էր նրանց չըթթաները բաց անել, ազատ թողնել, որ յարձակումներ գործեն։

Առաջին յարձակումը թույլ էր։ Նրանից յետոյ իրանք խոյրը յետ-յետ քաշվեցան, եւ ուսերի արագութեամբ վազելով միմեանց վրա, զլուխ գլխի եւ եղջիւրի եղջիւրի զարկեցին։ Զորս կողմից լուրում էին քաղաքական ձայնը։— Այ, զուշադ, այ, զուշադ, ասում էր մեծ պարունը իր խոյրին։ Նայն խաբարանչիկով ողբերգում էր Արշիլը իր խոյրին։

Խոյրը կրկին յետ-յետ քաշվեցան, եւ այժմ աւելի լայն տարածութեան վրա կանգնելով, կրկին մի աւելի տատակ յարձակում գործեցին, ճակատ ճակատի զարկելով։ Եթէ քաղ լինէր նրանց զլուխների փոխարէն, կորոզ էր խոյրն փշրվել, բայց նրանք, կործան, ամենին ցաւ չը զգալով, չուտով բռնանկեցան նոր յարձակում գործելու համար։

—Մերը կը յաղթէ, ասաց արեւուն մեծ գաւառին։—Արշիլ խոյր այս անգամ փոքր էր մընում, որ պիտի ցած զլուրդէր։

—Այդ մեր աչքերին այնպէս երևաց, արեւուն, պատասխանեց Արշիլը, որ աւելի էր կատաղած, քան թէ իր խոյրը։—Չուտով կը տեսնենք, թէ որը կը յաղթէ։

Այդ միջոցին խոյրը կատարեցին երրորդ յար-

հաւատացած են, որ Ֆրանսիական այդ նոր գործը կատարելապէս կաշողի, որովհետեւ պարաք առած գումարը պէտք է ծախվի հանրագումար եւ արգելադրական ձեռնարկութիւնների համար եւ որովհետեւ երկրի ապագայ պարտաւորները մեծ արտօնութիւններ եւ օգուաններ են ստանում։ Պարաք արած գումարի մի մասը, ինչպէս երևում է, պէտք է ծախվի արտաքին կարգի ծախսերը երկրի պատերազմական ոյժերը կատարելապէս վերականգնելու համար, իսկ միւս մասը գործ կը զրգի հասարակական աշխատանքների համար։ Գերմանական լրատվիչները այդ առիթով նկատում են, որ նրանք կարող էին համակրել Ֆրանսիայի բարորութեանը, եթէ նրա պատերազմական ծախսերը չը բեռնաւորէին գերմանացի հարկատուներին, որոնք դարձեալ պիտի վճարեն նոյնպիսի ծախսերի համար։

Ֆրանսիական սենատը մի մասնաժողով ընտրեց, որ պէտք է քննէ պատգամաւորների ժողովից ընդունած տաղաբական նոր օրէնքները։ Մասնաժողովի բոլոր անդամները նոր օրէնքի կողմնակիցներ են։

Անգլիական պահպանողական կուսակցութիւնը, որ նորերումս գաղափարաւոր էր պարլամենտի մէջ Դադաւանի քաղաքական նախնիները Արգանիստանի վերաբերութեամբ, այժմ մտադիր է համայնքների ժողովի մէջ բարձրացնել Կանգահարի խնդիրը։ Բուսայով իրանդական կուսակցութեան պաշտպանութեան վրա, պահպանողականները կարծում են, որ ժողովի նշաւուր փոքրամասնութիւնից պաշտպանած նրանց առաջարկութիւնը աւելի մեծ նշանակութիւն կը տայ պարլամենտի վճարին։ Ազատամիտ կուսակցութիւնը արհամարհանքով է վերաբերում այդ հաշիւներին եւ լորդերի վճարին։ «Daily News» քաղցրը լորդերին համեմատում է թիւրք փաշաների հետ, որոնք ոչինչ համեմատելիութիւն չունեն ժողովուրդի հետ։

Բոկերների հետ զինադադար կայացնելու

ձակումը եւ այնուհետեւ նազանները (*) սկսեցին աւելի արագ եւ շուտ-շուտ կրկնվել։ Բայց երկու անասուններն եւս զեռ մնում էին անզարտելի։ Նրանք այժմ աւելի նստանում էին միմեանցից, որպէս զի իրանց յարձակման թափը աւելի ուժգին, աւելի տատակ եւ աւելի տարափելի լինի։

Բայց բազմութեան ուշադրութիւնը այժմ դարձաւ զէպի մի ուրիշ կողմ։ Գետի եղբորից լսելի եղան խառնաւայն աղաղակներ։ Ինեղզվեցաւ... խեղզվեցաւ... գոչում էին նուախից։

—Ով էլ կուզի, թող խեղզվի, ես պիտի վերադառնամ կուրը, ասաց մեծ պարունը, նորից խոբախոյաներ տալով իր խոյրին։

Բազմութիւնը սկսեց վազել զէպի գետի կողմը։ Բայց աղուականները զեռ չըջողապետ էին խոյրին եւ անհամարութեամբ տպաւորում էին կուրի փոխանին։

Ինեղզվեցաւ... Թամարը խեղզվեցաւ... այժմ սկսեց պարզ լսել լինել։

—Այ, սե հաղեմ... Թամար... գոչեց արեւուն, վաղ տալով զէպի գետի կողմը։

Մի քանի քայլ նստանալով, նրա ծնկները թուլացան եւ ընկաւ։ Գետին վրա Բոկեր արկինները, նրան նայն գրութեան մէջ թողնելով, չը տալեցին զէպի գետիցը։ Այժմ մեծ պարունը էլ Արշիլի ու միւս աղուականների նմա փութացին օգնութեան հասնելու։

Գետը կատաղած էր։ Հարկաւոր մերկ մարդիկ լողում էին պղտոր ալիքների մէջ եւ որոնում էին անբազղ աղջկայ դիակը։ Աղուականները տալում, տարտափած, չը զէպին թէ ինչպէս էր անել։ Լեւան թաւաղի որդին երեխայի նման լաց էր լինում։ Թամարի խոբի մայրը անմեծ էր անզգաւոր։ Պատու իշխանուհին ազգիւմ էր։ Մեծ պարունը իր ձեռքի գաւառի

*) Նա զգալի նշանակում է անասունների ճակատ ճակատի խփելը։

լուրը շատ լաւ տպաւորութիւն գործեց Անգլիայի մէջ։ Ամենք յոյս ունեն, որ զինադադար խաղաղութեամբ կը վերջանայ։ Անգլիական կառավարութիւնը հրամայել է զենեալ Վուլին, որի սպանվելու լուրը սուս յայտնվեցաւ, որքան կարելի է երկարացնել զինադադարը։ Ամենք հաւատացած են, որ վերջ ի վերջոյ Անգլիան կը յաղթէ եւ որ պատերազմական գործողութիւնների շարունակվել անգլիական զէպի պատիւը պահպանելու համար բոլորովին ապագին է։ Լոնդոնի մէջ հրատարակվող քաղցրների տեղեկութիւնների համեմատ, անգլիական մինիստրների խորհուրդը մարտի 5-ին վրձնել է վերադարձնել Ֆրանսիայի անկախութիւնը բացի աֆրիկացիներով բռնկեցած մի քանի նահանգներից, որոնց վրա Անգլիան կամենում է պահել իր իշխանութիւնը։

ԱՄԵՐԻԿԱ

Մարտի 4-ին Միացեալ Նահանգների նորընտիր նախագահ Հարիսից սկսեց իր պաշտօնավարութիւնը եւ այդ առիթով անտառի մէջ մի ծառ արտասանեց, որ Միացեալ Նահանգների խոսկան նկարագրին է։ Նա մի հայեացք գցեց Միացեալ Նահանգների առաջագիմութիւնների վրա։ Նրանց զոյութեան հարկաւանայ ժամանակամիջոցի ընթացքում Միացեալ Նահանգները այդ կարծ ժամանակամիջոցի մէջ կատարելապէս ապացուցին, որ կառավարչական բարձր իշխանութիւնը համարձակ կարելի է յանձնել ժողովուրդին։ Այժմ հիւսիսային Ամերիկայի բնակիչները մտաւցել են բոլոր հին վէճերը, ապագայում մեծ գործեր կատարելու համար։ Յիշելով նեղրների ազատութեան գեղեցիկ հետեւանքները, Հարիսից ասաց, որ նա բոլոր ջանքերով կաշխատի ապահովել նրանց օրէնքների եւ սահմանադրութեան պաշտպանութիւնը միւս քաղաքացիների հետ հաւասար։ Ամենից առաջ անհրաժեշտ է, որ նեղրները ընտրողական

զանով ձեռնում էր զիւղացիներին, հայտնաբերել էր արձակում, հրամայելով, որ ջուրը մշտնեւ, թէ եւս առանց նրա հրամանին եւս հարկաւոր մարդիկ չըրի մէջն էին։ Այնքան աղուականներից միայն Արշիլը, ուշադրութիւն չը գործնելով իր կնիք Միւսիայի աղաւանքին, մերկացաւ եւ նետվեցաւ գետի մէջ, գոչել կորոզ լինելը ազատել խեղզվեցին։

Թամարի նմա գրեմնող օրիորդներից մի քանիսը ուշափառ էին եղած, եւ ընկել էին այստեղ ու այնտեղ, իսկ մի քանիսը, որ աւելի պինդ սիրտ ունէին, վազելով հասան աղուականների մօտ, եւ արտասուքը աչքերում պատում էին, թէ որտեղից եւ ինչպէս նա ընկաւ գետը։ Բոկորը չուարած լսում էին։ Ափրից բողմութիւնը գոռում, գոչում էր, ձայն էր տալիս լուղորդներին, հասկացնելով, թէ գետի որ կողմերում պէտք էր որոնել։ Ուսմը ջրասույզ ձկնի նման սկսում էին, ջրի տակն էին մանում, մանք տարվում էին սրնթաց հասանքի նմա։

Այդ ընդհանուր տակումի եւ իրարանցման բողմում, մեծ եղաւ։ Բոկորի զարթոյցը, երբ տեսան մի լուղորդ, ջրի տակից դուրս գալով իր նմա բերում էր մի գիտիկ։ Նա մի ձեռքով կուսկներէր նմա կուսկելով, միւսով բռնած ունէր զիւղը, աշխատում էր ժամնայ ափին։ Այդ միջոցին ալիքների մի նոր յարձակ, ավգին վրա տալով, երկուսին էլ տարաւ զէպի յատակը։ Մի քանի վայրկեանից յետոյ կրկին յայտնվեցաւ նա ջրի երեսին, զիւղը բռնած ունելով ձեռին։ Ամեն կողմից լսելի եղան ցնեւթեան աղաղակներ։ Միւս լուղորդները շտապեցին նրան օգնութեան հասնել։ Բայց մինչեւ նրանց հասնելը, նա դուրս եկաւ ափի մօտ եւ անշուշտ մարմինը զեպ ցամաքի վրա։

—Կեցցէ՛ Դուրիթը, կեցցէ՛... գոռաց արեւը։

(Կը շարունակուի)